

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 2 december 2005

Mål nr

B 2448-03

KLAGANDE

JW

Ombud och offentlig försvarare: advokaten TM

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 STOCKHOLM

SAKEN

Penninghäleri m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom den 21 maj 2003 i mål B 4733-01

_____

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut såvitt därigenom förordnats att JW skall dömas för penninghäleri, grovt brott.

Högsta domstolen meddelar inte prövningstillstånd i målet i övrigt. Hovrättens domslut står därmed fast.

För biträde åt JW i Högsta domstolen tillerkänns TM ersättning av allmänna medel med tjugotusenettjugo (20.120) kr, avseende arbete. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 4.024 kr. Denna kostnad skall stanna på staten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

JW har yrkat att Högsta domstolen ogillar åtalet för penninghäleri och upphäver beslutet om näringsförbud samt, i vart fall, sätter ned straffet.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd vad avser åtalpunkt 9 samt förklarat frågan om prövningstillstånd beträffande påföljd och näringsförbud vilande.

Riksåklagaren har justerat gärningsbeskrivningen avseende åtalpunkt 9 så att den lyder på följande sätt:

”SMEAB har under tiden oktober 1999 – december 2000 överfört 3.318.100 kronor till Tellus. B & T har under tiden januari 2000 – juni 2000 överfört 4.643.450 kronor till Tellus. Imone har under tiden augusti 2000 – december 2000 överfört 3.163.100 kronor till Tellus. Dessa belopp, sammanlagt 11.124.650 kronor, utgör betalningar från olika företag som erhållit osanna fakturor från SMEAB, B & T och Imone. Av dessa medel har 20 procent, 2.224.930 kronor, utgjort ersättning till RC och CP för att de låtit bolagen ställa ut fakturorna. Utfärdandet av de osanna fakturorna, vilka urkunder upprättats för skens skull och avsett annat än egna angelägenheter, har inneburit fara i bevishänseende (jfr åtalspunkterna 1 – 7). RC och CPs handlande har således innefattat osanna intyganden enligt 15 kap. 11 § brottsbalken.

Under tiden oktober 1999 – december 2000 har ovan angivna 2.224.930 kronor satts in på Tellus konto. JW har under samma tid tagit ut 1.911.537 kronor från Tellus konto och överlämnat dessa till RC och CP.

I första hand påstås att JW har insett att pengarna härrört från brottsligt förvärv. JW:s åtgärder har otillbörligen främjat möjligheterna för RC och CP att tillgodogöra sig beloppen. JW har vidare genom sitt agerande med uppsåt att dölja pengarnas ursprung medverkat till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med pengarna.

I andra hand påstås att JW har insett att RC och CP berikat sig genom brottslig gärning. JW har genom sina åtgärder otillbörligen medverkat till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med pengarna vilket varit ägnat att dölja att RC och CP berikat sig genom brottslig gärning.

Gärningarna är att bedöma som grova eftersom de avsett betydande värde och satts i system.

Alternativt påstås att JW genom sina ovan beskrivna åtgärder har gjort sig skyldig till penninghäleriförseelse. Han har när han företagit åtgärderna inte insett men haft skäl原因 att anta att brott förelåg eller inte insett men haft skäl原因 att anta att RC och CP berikat sig genom brottslig gärning.”

DOMSKÄL

Genom hovrättens – i denna del lagakraftvunna – dom har RC och CP dömts för medhjälp till bokföringsbrott, medhjälp till grovt skattebrott och medhjälp till försvårande av skattekontroll. De har befunnits övertygade om att ha främjat åtta andra personers brott genom att mot betalning låta utfärda fakturor, vilka ansetts vara osanna såtillvida att de inte motsvarats av något faktiskt arbete eller levererade varor. Av hovrättens dom följer att domstolen funnit alla de sakförhållanden som anges i första och andra styckena i den i Högsta domstolen justerade gärningsbeskrivningen beträffande JW styrkta, inbegripet att RCs och CPs gärningar innefattat osanna intyganden enligt 15 kap. 11 § brottsbalken. Utredningen i Högsta domstolen ger inte anledning att frånga hovrättens bedömningar i nu berörda hänseenden.

Riksåklagarens förstahandsyrkande avser att JW gjort sig skyldig till penninghäleri, grovt brott, enligt 9 kap. 6 a § första stycket 1 och 2 jämte tredje stycket brottsbalken. Första stycket gäller dels att någon otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom (1 p.), dels att någon med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom som härrör från brottsligt förvärv (2 p.). Båda punkterna förutsätter att gärningsmannens handlande föregåtts av ett fullbordat brott. En fråga i målet är därför om de osanna intyganden som RC och CP gjort sig skyldiga till är sådana brott som kan utgöra förbrott till penninghäleri. Närmare bestämt gäller frågan i första

hand huruvida vederlag som någon erhåller för att ha utfört brottet osant intygande skall anses som ett brottsligt förvärv enligt bestämmelsen om penninghäleri.

Uttrycket brottsligt förvärv förekommer både i 9 kap. 6 § första stycket 2 brottsbalken, som behandlar s.k. vinningshäleri, och i bestämmelsen om penninghäleri. Av förarbetena till den senare bestämmelsen framgår att kretsen av förbrott i penninghäleribestämmelsen är densamma som enligt reglerna om vinningshäleri. Det betyder att varje brott som medför förvärv från någon kan utgöra förbrott. Som exempel på brottsliga förvärv har angetts inkomst från försäljning av narkotika eller stöldgods eller från koppleri eller illegal spelverksamhet. Däremot hör exempelvis belopp som undandragits beskattning inte hit, eftersom pengarna inte är förvärvade genom brott. (Se NJA II 1942 s. 408, prop. 1990/91:127 s. 52 och Holmqvist m.fl., Brottsbalken, En kommentar, kap. 1–12, s. 9:91.)

När det gäller vinningshäleri har det i litteraturen anförts att förbrottet inte behöver bestå i ett förvärv genom brott, utan det kan räcka att förvärvet har sitt upphov i ett brott. Det kan också vara ett förvärv som av lagen be-tecknats som brottsligt därför att det skett på grund av ett tidigare brott. Det har ansetts rimligt att låta kriminaliseringen omfatta även vederlag för brott. (Se Jareborg, Brotten II, 2 uppl., 1986, s. 258, Holmqvist m.fl., a.a., s. 9:79 f., och Elwin, Häleribrottet, 1969, s. 234 ff; jfr SOU 1983:50 s. 302 f. och Berg m.fl., Brottsbalken, En kommentar, kap. 25–38, s. 36:20.)

Med hänsyn till vad som nu sagts bör vederlag för brottet osant intygande anses som ett brottsligt förvärv vid tillämpningen av bestämmelsen om penninghäleri.

Som tidigare nämnts har RC och CP gjort sig skyldiga till osanna intyganden genom att utfärda osanna fakturor. För dessa brott har de betingat sig vederlag som därmed får anses härröra från brottsliga förvärv. Av utredningen framgår att det redan när fakturorna utfärdades var bestämt att RC och CP skulle få del av den ersättning som erlades för dessa. Pengarna har temporärt funnits hos först SMEAB, B & T eller Imone och sedan hos Tellus. JW har vid olika tillfällen under tiden oktober 1999 – december 2000, efter det att motsvarande osanna faktura utfärdats, tagit ut pengarna från Tellus konto och lämnat över dem till RC och CP. Han har alltså vidarebefordrat pengarna efter det att RC och CP gjort sig skyldiga till fullbordade brott för vilka de betingat sig vederlag. JW har därmed på ett otillbörligt sätt främjat RCs och CPs möjligheter att tillgodogöra sig ifrågavarande medel.

JWs handlande är mot bakgrund härav objektivt sett att bedöma som penninghäleri redan enligt 9 kap. 6 a § första stycket 1 brottsbalken. Utredningen ger inte Högsta domstolen anledning att frånga domstolarnas bedömning att JW insåg att de medel som han tog befattning med härrörde från brottsliga förvärv. Det måste också anses ställt utom varje rimligt tvivel att han, när han vidtog åtgärderna, även i övrigt hade sådant uppsåt som fordras för straffansvar enligt den angivna bestämmelsen (jfr Holmqvist m.fl., a.a., s. 9:93 d).

JW skall således dömas för penninghäleri. På av riksåklagaren anförda skäl

är brotten att bedöma som grova.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lennander, Håstad, Lindeblad,
Nyström och Virdesten (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Backelin